

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ЧЕРНІВЕЦЬКА МІСЬКА РАДА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ЦЕНТР БУКОВИНОЗНАВСТВА

**XV БУКОВИНСЬКА МІЖНАРОДНА
ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 150-РІЧЧЮ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Чернівці, 17–18 жовтня 2025 р.

ІМПЕРІЯ, ВІЙНА, СПРОТИВ: РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКІ КОНФЛІКТИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТИНУУМІ

Глібіщук Микола (Чернівці)

ЕКОЛОГІЧНА ІСТОРІЯ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ПЕРСПЕКТИВА

Перша світова війна стала однією з ключових подій «короткого XX століття» і визначила вектори подальшого політичного, економічного та соціального розвитку людської цивілізації. Утім, впродовж тривалого часу історики концентрували увагу переважно на Західному фронті, тоді як східноєвропейський простір, а особливо його екологічний вимір, залишався на маргінесі історіографії. Метою цієї наукової розвідки є акцентування уваги на колективній монографії «*The Great War and the Anthropocene*» за редакцією Керстін Йобст, Оксани Нагорної та Керстін фон Лінген, опублікованій у 2024 р. Поява книги є важомим кроком до подолання цього дисбалансу, поєднуючи во-

енну історію з екологічними студіями та демонструючи між-дисциплінарний потенціал сучасних гуманітарних досліджень.

Варто зазначити, що це колективне дослідження базується на матеріалах міжнародної конференції, проведеної у Відні 2023 року, та інтегрує результати роботи дослідників з різних країн. Автори застосовують підхід, що поєднує соціальну, культурну й екологічну історію, звертаючи увагу на довготривалі наслідки війни для природного середовища та суспільства. Структура видання охоплює кілька тематичних блоків. Перший із них аналізує довкілля як поле битви, розглядаючи екологічні наслідки бойових дій, руйнування інфраструктури й трансформацію ландшафтів. Наступний блок зосереджений на питаннях громадського здоров'я, зокрема на взаємодії між людиною та твариною у воєнний час, розвитку санітарних практик і проблемах епідемій. Окрему увагу приділено зміні сприйняття та використання ландшафтів, що виявилось у створенні фортифікаційних комплексів, русі біженців та відображенні війни 1914–1918 рр. у візуальних джерелах. Завершальні розділи присвячено спадщині імперій: процесам демілітаризації територій, формуванню воєнних цвинтарів, символічним практикам і глобальному виміру воєнної спадщини.

Важливим результатом колективної праці є наголошення на масштабності екологічних трансформацій, спричинених Першою світовою у Центрально-Східній Європі. Воєнні кампанії змінювали ландшафти, впливали на природні ресурси та умови життя місцевого населення. Водночас війна формувала нові медичні практики й дискурси, нерідко зумовлені культурними та політичними стереотипами. Автори також наголошують, що матеріальна й символічна спадщина війни визначила подальший розвиток місць і просторів пам'яті та культурних ландшафтів у післявоєнний період.

Отже, колективне дослідження «*The Great War and the Anthropocene*» є свідченням зростаючого інтересу до екологічного виміру Першої світової війни. Воно не лише розширює джерельну та методологічну базу досліджень, але й інтегрує східноєвропейський досвід у загальноєвропейський і глобальний контекст. Для істориків із пострадянських країн ця праця становить приклад продуктивного міждисциплінарного підходу та актуалізує потребу в ширшому використанні західних методологічних практик. Видання також дозволяє розглядати Велику війну 1914–1918 рр. не тільки як військово-політичний конфлікт, а й як екологічну подію з тривалими наслідками для регіону. Його поява засвідчує формування окремого напрямку — екологічної історії Першої світової війни і відкриває нові перспективи для подальших студій у східноєвропейському контексті.